

Kainuun edunajaminen

Mhall 02.06.2025

Kainuun edunajamisen ajankohtaiskatsauksen tarkoituksena on arvioida Kainuun aluekehityksen tilannekuvaa sekä käydä keskustelua ja linjata maakunnan edunajamista koskevia asioita.

Tämän asian käsittelyn aikana kokoukseen osallistuvat kutsuttuina asiantuntijoina europarlamentaarikko Merja Kyllönen, kansanedustaja Tuomas Kettunen, kansanedustaja Mikko Polvinen sekä Vihreiden varapuheenjohtaja Silja Keränen, Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen ja Kainuun hyvinvointialuejohtaja Sami Mäenpää.

1) Valtion aluehallinnon uudistus

Hallitusohjelmaan sisältyvässä valtion aluehallinnon uudistuksessa kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset.

Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Lisätietoja hankkeesta on verkko-osoitteessa: <https://vm.fi/aluehallintouudistus>

ja hankeikkunassa:

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM114:00/2023>

Hallitusohjelman kirjaus uudistuksesta alkaa seuraavasti:

"Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus."

Kainuun maakuntahallitus on useissa kokouksissaan käynyt läpi uudistusta elinvoimakeskusten näkökulmasta. Uudistuksen yhteydessä perustetaan kuitenkin lisäksi valtakunnallinen virasto, jota hallitusohjelma linjaa näin:

"(Ensisijaisesti tämä tarkoittaa) lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden.

Viraston pääasiallinen ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. Alueellinen läsnäolo ja toimintakyky turvataan

hyvinvointialueiden yhteistoiminta-alueisiin perustuen. Virastolla voi kuitenkin olla tätä laajempi toimipisteverkosto. Uudistuksessa varmistetaan kielellisten oikeuksien toteutuminen. Erityistä huomiota kiinnitetään varautumisvastuiden aukottomaan toteutumiseen ja yhteistoiminnan toteutumiseen alueellisten viranomaisten kanssa."

Uudistus käynnistyi 2023 syksyllä lainsäädäntöhankkeella, jonka tavoitteena on valmistella hallitusohjelman linjausten mukaiset muutokset lainsäädäntöön.

Valmistelu tehdään poikkihallinnollisessa yhteistyössä, ja uudistuksessa ovat mukana kaikki asiaan kuuluvat ministeriöt, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, aluehallintovirasto, ELY-keskus sekä ELY-keskusten, TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA-keskus sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Uudistushankkeelle on asetettu seurantaryhmä. Itä- ja Pohjois-Suomen suuraluetta edustavat maakuntajohtajat Riikka Pirkkalainen ja Jussi Rämetsä.

Uudistuksen alueellista valmistelua ja valtakunnallisen viraston toimeenpanoa viedään jo eteenpäin. Hallituksen esitys on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä.

2) Budjettiriiheen valmistautuminen

Maan hallituksen budjettiriihi vuoden 2026 valtion talousarviosta käydään 1.-2.9.2025. Vaikuttaminen budjettiriihen päätöksiin on syytä tehdä hyvissä ajoin kesän aikana.

3) Kansainvälisen liikenneyhteistyön ajankohtaiset asiat

Pohjoismaiden liikennevirastojen pääjohtajat allekirjoittivat liikenteen varautumisen yhteistoimintaa edistävän Nordic Transport Preparedness Cooperation (NTPC, Suomi, Tanska, Norja, Ruotsi, Islanti) -yhteisymmärryspöytäkirjan alkuvuonna 2025. Suomessa tätä yhteistoimintaa kehittävät Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto. Liikenteen pohjoismaisen varautumisyhteistyön työkenttä on laaja-alainen ja käsittää koko pohjoismaisen liikennejärjestelmän. Tällä hetkellä työtä tehdään erityisesti Pohjoismaisen liikenteen mallintamiseksi ja yhteisen pohjoismaisen liikennejärjestelmästrategian valmistelemiseksi.

Ruotsista Trafikverketin aloitteesta käynnistynyt pohjoisen alueen Platform North liikenne- ja logistiikkaverkoston valmistelu etenee. Parhaillaan käydään keskustelua muun muassa yhteisymmärryspöytäkirjasta ja kansainvälisistä liikennekäytävistä.

4) EU:n koheesiopolitiikan uudistaminen ja seuraavaan ohjelmakauteen valmistautuminen

Euroopan unionin komissio antoi 1.4.2025 esitykset koheesiopolitiikan uudistamiseksi tavoitteena ajantasaistaa investointiprioriteetit muuttuneen tilanteen mukaisiksi. Aiheesta löytyy lisätietoa ja linkkejä komission sivuille: <https://kainuunliitto.fi/komissio-uudistaa-koheesiopolitiikkaansa/>

Eduskunta on aloittanut käsittelemään Suomen ennakko vaikuttamisen kantoja tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–). Valtioneuvoston muistio aiheesta löytyy eduskunnan sivuilta: <https://www.parliament.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EK-2025-AK-23071.pdf>

5) Itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmat

Hallitus päätti kevään kehysriihessä Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien strategisten toimenpiteiden käynnistämisestä. Lisätietoa aiheesta löytyy työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta: <https://tem.fi/-/194055633/puolivaliriihesta-hallitukselta-vahva-tuki-itaisten-ja-pohjoisen-suomen-ohjelmien-toimeenpanon-kaynnistamiselle>

6) Kainuun hyvinvointialueen ajankohtaiset edunajamisen asiat

7) Asiantuntijoiden ajankohtaisraportit

Käsitellään mahdolliset asiantuntijoiden raportit.

8) Muut mahdolliset asiat

Lisätietoja maakuntajohtaja Riikka Pirkkalaiselta, puh. 040 539 5090 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation ja käy asiakohtiin liittyvää evästyskeskustelua.

Maakuntahallituksen päätös